

danske Rige, maa det – uanset vidtgaende Imødekommenhed af Ønskerne om lokal Autonomi – klart fastholdes, at »Suveræniteten« ligger, og kun kan ligge ét Sted: hos Rigsmyndighederne.

Folketinget kan altså suverænt udvide (eller indskrænke) selvstyrets beføjelser.

Det er grundlovens § 19, stk. 1, 2. pkt., der er aktuelt ved en indskrænkning af det danske rige. Ifølge ordlyden af bestemmelsen skal en eventuel forøgelse eller indskrænkning af rigets område ske på regeringens initiativ. Der er altså tale om et regeringsprærogativ. Med nærværende forslag pålægger Folketinget regeringen at tage dette initiativ. At Folketinget kan dette – påvirke udøvelsen af et regeringsprærogativ – antages af dr. jur., højesteretsdommer Henrik Zahle, der i sin »Dansk forfatningsret« (1995) bd. 1, p. 309 anfører: *»Det grundlovshjemlede prærogativ indebærer, at den personelle kompetence ligger hos regeringen, men ligesom det ikke har hindret delegationer til andre, kan det heller ikke ubetinget hindre en materiel regulering fra Folketingets side. Reguleringen kan efter omstændighederne ske såvel ved lov som ved folketingsbeslutning.«* I fremstillingens bind 2, p. 43 anfører Zahle endvidere: *»Folketingsbeslutninger, der pålægger regeringen at fremsætte lovforslag af nærmere bestemt indhold, må formentlig bedømmes efter samme synspunkter som folketingsbeslutninger i almindelighed. Folketingsbeslutningers retlige betydning ændres altså ikke af det forhold, at beslutningen angår udøvelse af et regeringsprærogativ.«*

Af dette synspunkt følger, at regeringen kan ifalde ansvar efter ministeransvarlighedsloven, dersom en sådan folketingsbeslutning ikke efterleves.

Ifølge grundlovens § 19, stk. 1, 2. pkt., skal regeringen indhente Folketingets samtykke til at indskrænke rigets område. Dette samtykke anmoder regeringen om ved at fremsætte forslag til lov om ophævelse af rigsfællesskabet mellem Danmark og Færøerne. Det følger af grundlovens § 19, at en indskrænkning af rigets område ikke behøver at underkastes en folkeafstemning. En ophævelse af rigsfællesskabet med Færøerne er imidlertid en så skelsættende beslutning, at en folkeafstemning herom i hele Danmark må anses for at være det eneste politisk rigtige.

Som nævnt ovenfor vil regeringens lovforslag om ophævelse af rigsfællesskabet være en anmodning om et § 19-samtykke. Ifølge grundlovens § 42, stk. 6, kan et § 19-samtykke, givet i lovform, ikke underkastes folkeafstemning, medmindre dette er bestemt ved særlig (anden) lov.

Derfor pålægger nærværende forslag regeringen i forlængelse af fremsættelsen af lovforslaget vedrøren-

de ophævelse af rigsfællesskabet at fremsætte forslag til lov om afholdelse af folkeafstemning, jf. grundlovens § 42, stk. 6, om loven om ophævelse af rigsfællesskabet.

Folketinget afgør sammen med regeringen, hvorvidt folkeafstemningen kun skal gennemføres i Danmark – eller den også skal gennemføres på Færøerne og måske også i Grønland.

En ophævelse af rigsfællesskabet kræver ikke en ændring af grundloven.

Følgende grundlovsbestemmelser vedrører Færøerne:

§ 1. Denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks Rige.

Bestemmelsen blev indføjet i grundloven i 1953 med det sigte at markere Grønlands nye statsretlige stilling, idet Grønland tidligere ikke var omfattet af grundloven. Færøerne var allerede på det tidspunkt omfattet af »Riget« i grundlovens forstand. (Betænkning afgivet Forfatningskommissionen af 1946 (1953), p. 28 og p. 87).

Grundloven indeholder ingen forudsætning om rigets udelelighed. Rent faktisk blev et forslag om en sådan bestemmelse forkastet på Den Grundlovgivende Rigsforsamling i 1848-49. En udskillelse af Færøerne kræver således ikke en ændring af grundloven, hvilket i øvrigt også kan udledes af § 19, stk. 1, 2. pkt., forudsætningsvis.

§ 28. Folketinget udgør een forsamling bestående af højst 179 medlemmer, hvoraf 2 medlemmer vælges på Færøerne og 2 i Grønland.

Denne bestemmelse må efter Færøernes udtræden af rigsfællesskabet fortolkes i lyset af, at Færøerne ikke længere er en del af det danske rige.

§ 32, stk. 5. Der kan ved lov gives særlige regler om færøske og grønlandske folketingsmandaters ikrafttræden og ophør.

§ 42, stk. 8. Nærmere regler om folkeafstemning, herunder i hvilket omfang folkeafstemning skal finde sted på Færøerne og i Grønland, fastsættes ved lov.

§ 86. Valgretsaldere til de kommunale råd og menighedsrådene er den for valg til folketinget til enhver tid gældende. For Færøernes og Grønlands vedkommende fastsættes valgretsaldere til de kommunale råd og menighedsrådene ved lov eller i henhold til lov.

Fælles for disse tre bestemmelser er, at de bygger på en forudsætning om, at Færøerne er en del af det danske rige. De er alle indsat, fordi man i Forfatningskommissionen mente, at de særlige kulturelle, geografiske og klimatiske forhold, der gør sig gældende i Grønland og på Færøerne, fordrer særlige regler. (Be-